

OPINIA

o Programie nauczania geografii w zakresie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego i technikum – Oblicza geografii autorstwa Barbary Dziedzic, Barbary Korbel oraz Ewy Marii Tuz rekomendowanym przez wydawnictwo Nowa Era

Przedstawiony do zaopiniowania program nauczania geografii w zakresie rozszerzonym – Oblicza geografii autorstwa Barbary Dziedzic, Barbary Korbel oraz Ewy Marii Tuz przeznaczony jest dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum. Punktem wyjścia do napisania programu było Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2018 r. poz. 467). Jest zgodny podstawą programową w zakresie celów kształcenia ogólnego oraz wymagań ogólnych i szczegółowych w zakresie nauczania geografii na poziomie rozszerzonym w szkole ponadpodstawowej. Do opracowania koncepcji programu wykorzystano również osiągnięcia dydaktyki ogólnej, dydaktyki geografii, pedagogiki oraz psychologii.

Omawiany program nauczania jest elementem szeroko rozumianej obudowy dydaktycznej przygotowanej przez wydawnictwo Nowa Era dla nauczycieli geografii.

Program zawiera siedem rozdziałów:

I. Cele kształcenia i wychowania według założeń programu

II. Osiągnięcia ucznia

III. Szczegółowe cele edukacyjne oraz osiągnięcia ucznia w postaci wymagań edukacyjnych oraz materiał nauczania

IV. Procedury osiągania celów kształcenia i wychowania

V. Kontrola, ocena i pomiar osiągnięć ucznia

VI. Propozycja przydziału liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów programu

VII. Proponowana literatura dla nauczycieli

Na końcu programu autorki zamieściły załącznik zawierający wyciąg z Podstawy programowej z geografii dla liceum ogólnokształcącego i technikum w zakresie podstawowym i rozszerzonym.

Rozdział I zawiera omówienie ogólnych celów kształcenia dla liceum ogólnokształcącego i technikum, na które powinni kłaść nacisk nauczyciele podczas pracy z uczniami. Odnoszą się one do podstawowych założeń kształcenia ogólnego i stanowią fundament wykształcenia. W tym rozdziale przedstawiono również podstawowe cele kształcenia geograficznego w podziale na wiadomości, umiejętności oraz postawy, które podstawa programowa wskazuje jako ważne i niezbędne na tym etapie kształcenia.

Rozdział II prezentuje opis najważniejszych kompetencji ogólnych oraz tych, które wynikają z kształcenia geograficznego i są wyrażone w postaci umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia w liceum ogólnokształcącym i technikum.

W rozdziale III przedstawiono szczegółowe osiągnięcia ucznia w postaci wymagań szczegółowych w układzie tabelarycznym. Są one zapisane językiem efektów kształcenia, zgodnie z ideą europejskich ram kwalifikacji. przedstawiono też materiał nauczania w powiązaniu z podstawą programową.

Niniejszy program zakłada wszechstronny rozwój uczniów, dlatego w wymaganiach zwrócono szczególną uwagę nie tylko na sferę intelektualną, lecz także emocjonalną i społeczną. Założeniem programu jest wykorzystanie potencjału edukacyjnego geografii w zakresie walorów poznawczych, kształcących i wychowawczych.

Wymagania edukacyjne i podporządkowany im materiał nauczania podzielono na cztery części.

Część I obejmuje treści dotyczące źródeł informacji i metod badań geograficznych, technologii geoinformacyjnych oraz metod prezentacji danych przestrzennych. Kolejne zagadnienia dotyczą umiejętności wykorzystania mapy i GIS, miejsca Ziemi we wszechświecie, budowy wszechświata, Układu Słonecznego oraz ruchów Ziemi i ich następstw. W tej części uwzględniono również treści dotyczące poszczególnych sfer powłoki ziemskiej, zachodzących w nich procesów oraz związków, zależności i prawidłowości występujących w ich obrębie. W części I zwrócono szczególną uwagę na kształcenie umiejętności korzystania z informacji, wyjaśniania terminów, zdarzeń, zjawisk oraz procesów, a także analizowania i rozwiązywania problemów.

Część II zawiera treści dotyczące podziału politycznego i zróżnicowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego świata, przemian struktur demograficznych i społecznych oraz procesów osadniczych, a także uwarunkowań rozwoju gospodarki światowej, w tym rozwoju rolnictwa, leśnictwa, rybactwa, przemysłu i usług

na świecie. W tej części zwrócono także uwagę na relacje człowieka ze środowiskiem przyrodniczym oraz wynikające z nich oddziaływania i konflikty interesów. Realizacja treści zawartych w III części programu wymaga wykorzystania wiedzy o procesach zachodzących w środowisku przyrodniczym do wyjaśniania zjawisk społeczno-gospodarczych występujących we współczesnym świecie.

Część III dotyczy geografii Polski oraz miejsca i roli naszego kraju we współczesnym świecie. Zamieszczone w niej treści ukazują zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski oraz związki między elementami tego środowiska. Uczniowie będą poznawać wybrane krainy geograficzne Polski, poczynając od gór wysokich, poprzez wyżyny, niziny, pojezierza i pobraża. Ta część przybliży również zagadnienia dotyczące ludności Polski, urbanizacji, osadnictwa i gospodarki. W III części położono nacisk na zależności między środowiskiem przyrodniczym a rozwojem społeczno-gospodarczym Polski oraz na treści, które będą realizowane dzięki zajęciom terenowym: rola usług, problemy bezrobocia, struktura użytkowania gruntów czy rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Część IV rozpoczyna się zagadnieniami dotyczącymi strefowości środowiska przyrodniczego. Uczniowie dostrzegą prawidłowości w zróżnicowaniu środowiska przyrodniczego na Ziemi oraz istniejące zagrożenia środowiskowe. Poznają również przyrodnicze uwarunkowania gospodarczej działalności człowieka oraz polityczne, gospodarcze i społeczne problemy współczesnego świata.

Rozdział IV programu nauczania zawiera opis procedur osiągania celów kształcenia i wychowania wynikających z podstawy programowej w powiązaniu z proponowanymi środkami dydaktycznymi. Są one niezbędne do właściwej realizacji procesu dydaktycznego przez nauczycieli, a w związku z tym – do osiągania zamierzonych celów kształcenia. Ten rozdział przybliży również wybrane metody nauczania przydatne podczas prowadzenia lekcji geografii i ukazuje korelację geografii z innymi przedmiotami.

Rozdział V zawiera propozycje kontroli, oceny i pomiaru osiągnięć ucznia z uwzględnieniem motywacyjnej funkcji oceny szkolnej.

W rozdziale VI zamieszczono propozycję przydziału liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów programu.

W rozdziale VII – zamieszczono wykaz zalecanej literatury dla nauczycieli.

Realizacja programu umożliwia zdobywanie wiadomości określonych w podstawie programowej –zwłaszcza treści ściśle powiązanych z umiejętnościami i postawami, na które położono w tym dokumencie szczególny nacisk. Uczniowie mają rozwijać te umiejętności i postawy poprzez wnioskowanie, krytyczną analizę oraz kreatywne działanie, a następnie – wykorzystywać i prezentować w swoim otoczeniu.

Z tego powodu warunki panujące w szkole powinny sprzyjać otwartości, samodzielności i kreatywności uczniów.

Niniejszy program przedstawia dokładne i przemyślane zamierzenia dydaktyczne, stwarza warunki do dobrego planowania procesu kształcenia oraz jego realizacji oraz daje solidne podstawy do opracowania przez nauczycieli rozkładu materiału. Stwierdzam, że stanowi bardzo dobrą bazę do planowania i realizacji działań dydaktycznych nauczyciela.

Przedstawiony do zaopiniowania Program nauczania geografii w zakresie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego i technikum – Oblicza geografii autorstwa Barbary Dziedzic, Barbary Korbel oraz Ewy Marii Tuz rekomendowanym przez wydawnictwo Nowa Era oceniam jako wartościowy oraz poprawny pod względem merytorycznym i dydaktycznym.

Marek Niesłuchowski – nauczyciel dyplomowany geografii z 22 – letnim stażem pracy, egzaminator maturalny, dyrektor szkoły.

Marek Niesłuchowski

